

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 2 від 24 . 04 . 2023 року

Голова Приймальної комісії

Олександр ТУРУНЦЕВ

**Програма
фахового іспиту з японської мови**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Спеціальність: 035 «Філологія»

Освітня програма: 035.069.02 Мова і література (японська)

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-методичної та
начальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри японської мови і
перекладу

протокол №7 від 02.03.2023 р.

Завідувач кафедри Букрієнко Андрій
Олександрович

Київ – 2023

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фаховий іспит як форма випробування для навчання за освітнім рівнем другим (магістерським) спеціальності 035 Філологія (освітня програма мова та література (японська)) є обов'язковим вступним випробуванням до Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка.

Іспит проводиться членами атестаційної комісії з фаху відповідно до загальних правил прийому до Київського університету імені Бориса Грінченка. Фаховий іспит є індивідуальним для кожного абітурієнта, його хід фіксується та результати записуються в протоколі.

Лінгвістична підготовка філологів в університеті включає мовний і мовленнєвий компоненти, що розглядаються як взаємопов'язані і взаємообумовлені аспекти іншомовної комунікації. Під час фахового іспиту перевіряється рівень оволодіння мовною (лінгвістичною) і мовленнєвою (комунікативною) компетенціями абітурієнта.

Іспит складається з трьох блоків та проводиться у вигляді виконання **письмових завдань** (*лексико-граматичні аспекти японської мови*), **усної частини**, яка, в першу чергу, передбачає опитування з теоретичних питань (*включаючи лінгвокраїнознавство Японії, теоретичну граматику та лексикологію, питання з практичної та теоретичної фонетики японської мови, загальні мовні питання*); завершальною частиною іспиту є перевірка рівня володіння власне розмовною японською мовою, вміння використовувати сучасні японські мовні кліше, що відбувається у **формі підготовки та презентації розмовної теми** (заданої в білеті) перед членами комісії, а також **готовності відповідати на поставлені за темою питання**.

Під час виконання тестових завдань з граматики та лексикології японської мови та під час бесіди-опитування за теоретичними питаннями, студент повинен проявити належний рівень знань та навиків, відповідно до затвердженої програми вступних випробувань з фахових дисциплін, що за змістом і обсягом охоплюють **попередній** навчальний матеріал підготовки фахівців за освітнім рівнем «Бакалавр».

Враховуючи вищесказане та особливості філологічної підготовки в університеті, фаховий іспит до магістратури передбачає визначення у вступників достатньо високого рівня знань японської мови та загальних питань японістики, практичного володіння усним і писемним мовленням (**на рівні B2 за шкалою Ради Європи**), що засвідчує готовність вступників до здобуття другого освітнього рівня (магістерського).

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Особи, які вступають до магістратури, повинні володіти комплексом іншомовних знань, умінь і навичок, необхідних для навчання за обраним напрямом та проведення магістерського дослідження.

Під час фахового іспиту з японської мови вступники повинні продемонструвати:

- володіння японською мовою на рівні не нижче середнього, уміння розкривати суть поставленої проблеми, вільно і спонтанно виражати думки японською мовою, використовуючи сталі вирази та сучасні розмовні кліше;

- вміння використовувати на практиці знання, здобуті з граматики та лексикології японської мови;

- орієнтуватися в загальних питаннях лінгвокраїнознавства Японії, питаннях історії мови та мовної політики, а також давати виважені й аргументовані відповіді на поставлені питання;

- володіння багатим лексичним запасом японської мови, вільним використанням лексики та володіння основним набором синонімічних та антонімічних пар;

- проявити вміння розуміти питання, поставлені носієм мови під час іспиту, та давати відповіді японською мовою з врахуванням особливостей японської вимови, фонетики та граматики на належному рівні.

Перевірка знань з японської мови ґрунтується на змісті базових теоретичних дисциплін, які вивчаються студентами першого (бакалаврського) рівня.

СТРУКТУРА ТА ПРОЦЕДУРА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Максимальна кількість балів, що може набрати вступник, становить 200. Нижче наводиться максимально можлива кількість балів з кожного завдання.

<i>Завдання</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
1. Сучасна японська мова (теоретичні аспекти)	60
2. Лінгвокраїнознавство Японії.	60
3. Лексико-граматичне завдання.	60
4. Розмовна тема	20

Теоретична частина (120 балів)

Сучасна японська мова (60 балів)

Загальна характеристика японської мови

Проблема походження японської мови. Характерні особливості японської мови.

Фонетика і фонологія

Голосні звуки. Види та типи голосних звуків в японській мові. Класифікація за стандартами Міжнародної фонетичної асоціації. Редукція. Вставка голосного у корені. Чергування голосних.

Приголосні звуки. Види та типи приголосних в японській мові. Класифікація за стандартами Міжнародної фонетичної асоціації, традиційна японська класифікація („чисті“, „замутнені“, та „напівзамутнені“ звуки). Алофони. Комбінація „приголосний + йотований голосний звуки“.

Ритміка японської мови. Силабічний алфавіт і поняття „складу“. Типи складів в японській мові. Наголос в японській мові: типи та тенденції.

Морфологія

Класифікації частин мови, запропоновані японськими лінгвістами (Хашімото Шінкічі, Токієда Мотокі Ямада Йошіо). Сучасні варіанти класифікації частин мови. Самостійні та службові (релятивні) частини мови.

Іменник. Види іменника. Категорія відмінювання. Система відмінків японської мови. Синтаксична роль іменника.

Займенник. Класифікація займенників та їх функції.

Числівник. Види числівників за походженням. Особливості числівників, їх граматичні функції. Власне японські числівники та числівники китайського походження. Лічильні суфікси. Синтаксичні позиції числівника.

Прикметник. Предикативні (I-keiyoushi), напівпредикативні (Na-keiyoushi) та непередикативні. Форми прикметників. Категорія часу. Ввічливі форми прикметників. Синтаксичні зв'язки прикметників.

Дієслово. Особливості японських дієслів. Вживання відмінкових часток з дієсловами. Повнозначні та допоміжні дієслова. Перехідні (tadoushi) та неперехідні (jidoushi) дієслова. Категорія виду. Категорія часу. Абсолютний і відносний час. Категорія модальності. Активний та пасивний стан дієслів. Форма каузатива та пасивного каузатива. Ввічливі форми дієслів. Синтаксичні функції дієслів.

Прислівник. Загальна характеристика прислівників японської мови. Синтаксичне оформлення прислівників.

Службові частини мови. Загальна характеристика сполучників. Характеристика та класифікація часток. Поняття про вигуки в японській мові.

Синтаксис

Особливості японського словосполучення та речення. Порядок слів. Члени речення. Синтаксична роль різних частин мови. Синтаксис словосполучень. Способи вираження синтаксичних зв'язків: примикання, керування і узгодження.

Просте речення. Особливості простого речення. Поширене і непоширене речення. Структура простого речення. Основні правила трансформації. Види простого речення за метою висловлювання. Вираження модальності у реченні.

Складне речення. Складне речення з сурядним зв'язком. Складне речення з підрядним зв'язком. Види речень з підрядним зв'язком.

Фраза та її структура. Правила побудови фрази. Цитування. Речення з прямою і непрямою мовою. Речення з прихованою непрямою мовою. Речення з нестандартним порядком слів. Еліпсис та парцеляція.

Лексика

Основні лексичні одиниці. Характерні риси словотвору. Скорочення та аббревіатури. Полісемія. Синоніми та антоніми в японській мові. Омонімія. Запозичення та слова іншомовного походження. Неологізми та застаріла лексика. Фразеологічні одиниці. Ідіоми.

Особливості японської писемності

Поняття „змішаного алфавітно-ієрогліфічного” письма. Розвиток писемності в Японії.

Ієрогліфи: історія виникнення та запозичення з Китаю; структура та типи ієрогліфів; поняття ключа.

Кана: історія виникнення. Різниця у вживанні „хірагана” та „катакана”. Стили написання та каліграфія.

Лінгвокраїнознавство Японії (60 балів)

Загальні відомості про Японію

Історичні паралелі між Україною та Японією. Географічне положення Японії. Острівний склад країни, наявні вулкани. Характерні особливості основних островів (Хонсю, Кюсю, Сікоку, Хоккайдо). Окінава (Рюкю). Моря та океани, що омивають Японію. Найвищі гірські вершини. Фудзі-сан у творчості японських поетів та художників. Річки і озера Японії.

Адміністративний поділ Японії. Традиційні особливості найвідоміших префектур. Головні господарсько-економічні райони та їх характеристика. Район Тохоку. Район Канто. Район Тюбу. Район Кінкі (Кансай). Район Тюгоку. Район Кюсю. Район Окінава.

Періодизація історії Японії

Літочислення (ненго). Міфи про створення Японії. Високі могили дзенпо коен фун. Заселення Японії. Легендарний засновник династії Дзімму. Ямато. Принц Сьотоку. Хей-ан — zenit панування придворної аристократії. Самураї. Кодекс бусідо. Клани Тайра і Мінамото. Камікадзе. Сенгоку дзідай. Політичне об'єднання Японії. Сакоку. Генроку. Криза сьогунату. Скасування сакоку. Доба Мейдзі — буржуазна революція. Мілітаризм і ультрашовінізм. Дзайбацу. Японія в Тихоокеанській війні. Поразка Японії і окупація США. Нова конституція. Економічні і земельні реформи. Зростання економічної та промислової могутності країни. Галузі високих технологій.

Національне господарство Японії

Головні економічні райони та їх особливості. Загальна характеристика економічного становища. Структура економіки (фінансовий сектор, промисловість, сільське господарство, енергетика, зовнішня торгівля, транспорт і зв'язок). Джерела економічного зростання. Сучасний стан та перспективи розвитку економіки

Система освіти в Японії

Загальні відомості про систему освіти. Перші школи та університети на території країни. Вплив західних місіонерів на розвиток освіти. Шкільна освіта. Типи шкіл, основні елементи національного освітнього стандарту, види і формат іспитів. Реформа освіти 80х років.

Система вищої освіти. Університети. Нестандартні форми отримання освіти. Стан та перспективи розвитку японської науки. Державні програма для стажування вчених та науковців за кордоном.

Переваги і слабкі сторони японської освіти.

Практична частина (80 балів)

1. Лексико-граматичний тест (60 балів).

2. Розмовна тема (20 балів):

1. Особливості японського побуту.
2. Система освіти в Японії та Україні.
3. Релігійна ситуація у сучасній Японії.
4. Основні японські винаходи.
5. Наука й техніка в Японії ХХІ століття.
6. Масмедіа Японії та України.
7. Родинні стосунки в Японії та Україні.
8. Японсько-українські дипломатичні відносини.
9. Економічні зв'язки Японії та України.
10. Стосунки статей в історії та культурі Японії.
11. Статус жінки у сучасному суспільстві.
12. Глобалізаційні процеси у світі.
13. Географічне положення Японії на карті світу.
14. Токіо – столиця Японії.
15. Київ – столиця України.
16. Японські традиційні свята.
17. Особливості японської кухні.
18. Японський чай та традиції чаєпиття.
19. Мистецтво аранжування квітів *ікебана*.
20. Традиційні японські бойові мистецтва.
21. Спортивні досягнення японців.
22. Видатні японські письменники сучасності.
23. Видатні політичні та громадські діячі Японії.
24. Японська архітектура.
25. Фразеологізми в японській мові.
26. Чи може краса врятувати світ?
27. Основні віхи історії Японії.
28. Охорона довкілля.
29. Етикет в Японії.
30. Сучасні інформаційні технології.

Критерії оцінювання знань вступників

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

ОСНОВНІ

1. Бондар О.І., Бондаренко І.П. Лінгвокраїнознавство Японії. Навчальний підручник. - Київ: Вид.дім Дм.Бураго, 2012. – 696с.
2. Комарницька Т.К. Сучасна японська літературна мова : теорет. курс : [в 2 т.] / Т.К. Комарницька, К.Ю. Комісаров ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Вид. дім Д. Бураго. Т. 1. – 2012. – 318, [2] с. : табл. – Бібліогр.: с. 292-318.
3. Комарницька Т.К. Сучасна японська літературна мова : теорет. курс : [в 2 т.] / Т.К. Комарницька, К.Ю. Комісаров ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Вид. дім Д. Бураго. Т. 2. – 2012. – 424 с. : табл. – Бібліогр.: с. 398-424.
4. Комісаров К.Ю. Умовні конструкції в сучасній японській мові. К., 2007. – 94 с.
5. Мігдальська В.І., Мігдальський О.І. Базова граматики японської мови. –

Одеса, 2000. – 65 с.

6. Takeuchi Lone. The Structure and History of Japanese: from Yamato kotoba to Nihongo. Longman. – London and New York, 2000. – 347 p.

7. Tatematsu Kikuko, Tateoka Yoko, Matsumoto Takashi, Sato Tsukasa. Writing Letters in Japanese. The Japan Times. – Tokyo, 2000. – 142 p.

8. 近藤安月子, 丸山千歌. 中・上級日本語教科書・日本への招待. 東京大学出版会. – 東京, 2001. – 193頁.

9. 蓮沼昭子, 有田節子, 前田直子. 条件表現 // 日本語文法セルフマスターシリーズ. くろしお出版. – 東京, 2001. – 203頁.

10. 文化中級日本語I. 文化外国語専門学校. – 東京, 2000. – 237頁.

11. 文化中級日本語II. 文化外国語専門学校. – 東京, 2000. – 277頁.

12. みんなの日本語初級I. スリーエーネットワーク. – 東京, 2012. – 249頁.

13. みんなの日本語初級II. スリーエーネットワーク. – 東京, 2013. – 247頁.

14. みんなの日本語初級I翻訳・文法解説ロシア語版. スリーエーネットワーク. – 東京, 2012. – 189頁.

15. みんなの日本語初級II翻訳・文法解説ロシア語版. スリーエーネットワーク. – 東京, 2013. – 167頁.

Додаткові

1. Бондаренко І., Хіно Т. Українсько-японський словник / За ред. Ю.О. Карпенка. – К., 2012. – 250 с.

2. Бондаренко І., Хіно Т. Українсько-японський, японсько-український словник. Навчальний словник японських ієрогліфів. – К., 2010. – 592 с.

3. Коптілов В. Теорія і практика перекладу. – К., 2003. – 280 с.

4. Нітобе Інадзе Нітобе. Бусідо – душа Японії” // “Всесвіт”.- №11-12.- 2004.- С.15-32.

5. Makino Seiichi, Tsutsui Michio. A Dictionary of Basic Japanese Grammar (日本語基本文法辞典). The Japan Times. – Tokyo, 1997. – 634 p.

6. どんな時どう使う日本語表現文型200 (初・中級). アルク. – 東京, 2000. – 237頁.

7. どんな時どう使う日本語表現文型500 (中・上級). アルク. – 東京, 2001. – 233頁.

8. 秋元美, 晴有賀千佳子. ペアで覚えるいろいろな言葉. 武蔵野書院. – 東京, 2002. – 247頁.

9. 教師と学習者のための日本語文型辞典. くろしお出版. – 東京, 2001. – 693頁.